

UJAHAYNTA BULSHADA EE KHAYRAADKA DALKA

WAKAALADDA MADBACADDA QABANKA

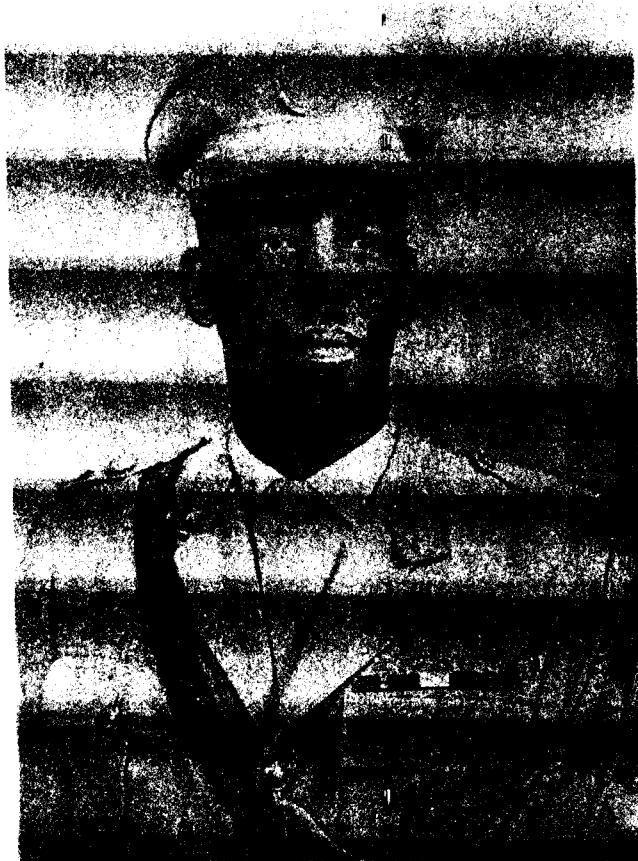
MUQDISHO, Oktoobar 1985

*Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya
Wasaaradda Warfaafinta iyo Hanuuninta Dadweynaha*

UJAHAYNTA BULSHADA EE KHAYRAADKA DALKA

MUQDISHO, Oktoobar 1985

XOGHAYAHA GUUD EE XHKS
MADAXWEYNAHA JDS
JAALLE S/GAAS MAXAMED SIYAAD BARRE

*Wasiirka Wasaaradda Warfaafinta
Iyo Hanuuninta Dadweynaha
Jille Gile Sare Maxamed Cumar Jees*

TUSMADA

1. Hordhaca
2. Ujeeddada Barnaamijka ujiheynta
3. Fursadda dhinaca Beeraha
4. Fursadda dhinaca Badda
5. Fursadda dhinaca Xoolaha nool
6. Fursadda dhinaca Dalxiiska

HORDHAC

Xisbiga iyo Dawladda Soomaaliyeed waxa ay lixaadkooda isugu geeyeen in bulshada Soomaaliyeed loo jiheeyo ka faa'ldeysiga khayraadka dabiiciga ah ee dalka. Waxa gacan la siiinaya cliddil rabta wax tabcasho, dhul ama bad mld kasta wax ha kala soo baxee, iyadoo lagu kaalmeynayo qalab, hanti, iyo wixii kale ee lagama maarmaan u ah xirfaddaasi ee la awoodi karayo llaa isku fillaansho uu gaarayo. Waxa kale oo wax tacbashada xor looga dhigay wuxuu soo saaro inuu sli beddesho oo gudaha ama debedda kaga ganacsado isagoo raacaya hadba sharclgu oggolaanayo.

Waxa kale oo la geesinimo gellnayaa cld kasta inay maalgelin ku samayn karto Soomaaliya. Si khaas ah waxa loo soo dhoweynayaa ganacsatada dalalka saaxlibka la ah Soomaaliya in ay maalgelin ku sameeyaan dhulka, badda iyo meeshii kaleeto ee dhaqaale ~~ka~~ abuurmi karo sida dalxilska. Waxayna dawladdu u ballanqaadysaa in hantida ay leeyihin sharclgu dhawro, xorriyd buuxdana u leeyihin ku isticmaalkeeda. Waxa lagu dhilrlgelinayaa oo kale barnaamijkan mashaarlicda iyo shirkadaha iskaashi ee ganacsatada Soomaaliyeed kuwa shisheeye, ama dawladda Soomaaliyeed iyo dawladaha saaxlibka la ah amase cld gaar ah ee wax wada qabsi dlyaar u ah.

Si haddaba bulshada Soomaaliyeed ee kordhintaa wax soo saarka iyo ka faa'ldeysiga khayraadka dabeeeciga ah ee dalka loogu baaqayo iyo ciddil kale ee maalgelin ku samaynaysa Soomaaliya ay macluumaad uga hesho siyaasadda dawladda ee ku wajahan arrintaasi khayraadka dabeeeciga ah ee laga faa'ldeysan karo ayey farxad weyn u

tahay Wasaaradda Warfaafinta iyo Hanuuninta Dadweynaha inay soo saarto Sannadguuradan 16aad ee Kacaanka 21ka Oktoobar, buuggan kooban oo tilmaan guud ka bixnaya:

- b) Siyaasadda dawladda ee ka faa'ldeysiga kheyraadka dabeeeciga ah ee dalka.
- t) Khayraadka dalka ee dhinacyada beeraha, badda, xoolaha nool iyo dalxilska.
- j) Iyo kooxlili ugu horreeyey ee bulshada ka mld ahaa ee loo jiheeyey beeraha iyo badda llaa hadda heerka ay marayaan.

Waxaan ku rajo weynahay in bulshada Soomaaliyeed iyo cliddil rabta in ay maalgelin ku sameyso Soomaaliya ama ay wax ka ogaataa khayraadka Soomaaliya ay wax badan ka kororsan doonaan buuggan.

Wasiirka Warfaafinta
iyo Hanuuninta Dadweynaha
Jaalle G/le Sare Maxamed Cumar Jees

UJEEDDADA UJAHAYNTA

Ujeeddada Xisbiga iyo Dawladdu ay ka leeyihiin ujahaynta bulshada Soomaaliyeed khayraadka dabiiciga ah ee dalka waa horumarinta dhaqaalaha, kaasi oo saldhig u ah horumarka dalka guud ahaan.

Xoghayaha Guud ee X.H.K.S., Madaxweynaha dalka J.D.S., Jaalle Maxamed Siyaad Barre, wuxuu sheegay in uu yahay aasaaska horumarka dhaqaalaha, wuxuuna yiri: "Dhaqaaluuhu **waa saldhigga nolosha bulshada; siyaasaddu waxay muuqaal fiican yeelan kartaa markii dhaqaalaha bulshadaas horumarsan yahay; bulshada fikirkeeda, dhaqankeeda wanaagsan iyo anshaxeeda qummani waxay muuqaal fiican yeelan karaan markii dhaqaaluuhu kobocsan yahay oo xiriika nolosha ee dalkaasi ku dhisan yahay iimaansan iyo caqli;**

sugidda karaamada, madaxbannaanida iyo nabadgelyada Qaranku, waxay ku dhisan tahay waa dhaqaale, aragtida siyaasadeed iyo istraatiijiyadda dambe ee bulshada himila-deedu tahay in ay gaarto, waxaa lagu xaqiijin karaa oo keli ah waa dhaqaale. Ummad kasta iyada ayey ku xiran tahay bar-waaqo in ay gaarto iyo dib-u-dhac iyo faqri in ay ka baxdo.

Dadyowga iyo bulshooyinka dunida qaar baa ku nool lama degaanno, haddana sugay noloshooda, qaar baa jasiirado deggan, haddana ka badan tacbay oo dhoofshay, qaar baa deggan dhul u badan buuro iyo qarar adag oo ka tacbay, qaar baa ku nool cirifyada adduunka ugu qabow, haddana samaystay waxay kaga gaashaaman lahaayeen dabeecad-daas qallafsan.

Dhan kasta oo laga eego nolosha bulshada saldhiggeedu waa dhaqaale, dhaqaaluhuna wuxuu imaan karaa oo keliya markii shaqo iyo ficol dhab ah lala yimaado, qof iyo bulshaba; shaqaystaa u aaya.

Waxaa lagama maarmaan ah in aan garanno dhibaatooyinka in aan uga bixi karno marka aan camalfal hagaagsan la nimaadno, kolkaan u jeesanno howl, miro-dhal leh, markaan aamminno muruveenna iyo maskaxdeenna wixii; aan kula soo baxno iyo inaan ku baahi bixi karin wax dibedda'laga keenay.

Waxay Dawladdu guda gashay barnaamijka dhaqaalaha dib loogu habaynayo, taasoo ka mira-dhalinteedu ku xiran tahay hadba dadweynaha Soomaaliyeed ugu guntadaan tac-basho wax soo saar.

Barnaamijka cusub ee shaqaalaha iyo ardayda loogu jeedinaayo tacbashada waxaa iskood u soo doortay 2434 qof, kuwaas oo aan ku magacaabi karno horseedayaasha duullaanka gaajada iyo faqriga lagu qaadayo, taasoo dawladdu ka ballan qaadday kaalmo iyo geesinnimo-gelin waxtar leh.

Waxaa dawladdu gacan-siinaysaa ciddii rabta in ay wax

tacbato, dhul ama bad ha u jeestee, qofkii u diyaar ah, waxaa lagu kaalmeynayaa qalab, hanti iyo wixii kale oo lagama maarmaan u ah xirfaddaas ee loo awoodi karayo ilaa isku fillaan uu ka gaarayo. Nidaamkan wuxuu fursad siinayaa in uu qofku isku kalsoonaado. Keli ahaan waxay u baahan tahay in uu dadaal la yimaaddo.

Qofku xor buu u yahay wuxuu soo saaro in uu sii beddesho, gudaha ama dibedda kuu rabana ka ganacsado, isaga oo raacaya habka sharcigu u oggolaanayo in uu wixii uu dhoofsado lacagta adag ee uu ku beddesho 65% ku shubto xisaabta Bankiga uu ku leeyahay ee lacagta qalaad, ka gadaalna L/C uu furto haddii dibedda uu wax ka soo deji naayo, isaga oo hadba meesha u jaban ka soo iibsan kara, markaas oo aan nolosha dadweynaha dhib ku ahayn, iyada oo isla markaasna 35%ka ka soo haraa lacagta beddelaadda qof ku soo beddeshay loogu sarrifayo Shilinka Soomaaliga ah.

Nidaamka noocaas ahi, wuxuu geesinnimo-gelinayaa cid kasta in ay maalgelin ku sameyn kartu Soomaaliya. Si khaas ah ayaan ū soo dhoweynaynaa ganacsatada dalalka aan saaxiibka nahay in ay maalgelin ku sameeyaan dhulkā (beera), badda iyo meeshii kale ee dhaqaale ka abuurmi karo sida:- dalxiiska. Wuxaan u ballan-qaadaynaa in hantida ay leeyihii sharcigu dhowro, xorriyad buuxdana u leeyihii ku isticmaalkeeda. Wuxaanu geesinnimo-gelinaynaa mashaariicda iyo shirkadaha iskaashi ee ganacsatada Soomaaliyeed iyo kuwa shisheeyaha ah ama dawladda Soomaaliyeed iyo dawladaha saaxiibka ah amase cid gaar ah ee wax wadaqabsi diyaar u ah.

Wuxaanu aamminsan nahay in kalsoonida iyo niyadsamida siyaasadeed ay ku kori karto marka iskaashi iyo wax wada-qabsi hagaagsani ka dhex abuurmo saaxiibbada, dawladda iyo dadkuba. Soomaaliya waxay diyaar u tahay soona dhoweynaysaa, cid kastoo xiriir dhaqaale, ganaci, cilmi iyo farsamaba la yeelanaysa.

Dhaqaalaha kobcintiisu waa mas'uuliyadda koowaad ee Xisbiga iyo Dawladda. Siyaasad qeexan, barnaamijyo habaysan, agaasin qorshaysan iyo hawlgelin gooraysan oo xisaabtan iyo kormeer adag leh, waa xubnaha lagama maarmaanka u ah horumarinta dhaqaalaha.

Dadweynaha waxaa lagu hawlgelin karaa xubnahaas oo abaabulan in loo jeediyo wax soo saar. Haddii intaas la waayo ma suuro-gasho in shaqaalaha iyo dadweynuhu si tiro iyo tayo leh u hawl-galaan.

Sidaas darteed, waxaan ku boorrinayaa madaxda Qaranka in ay si aad iyo aad ah isaga xilsaaraan sidii shaqaalaha iyo dadweynaha Soomaaliyeed shaqo iyo dhaqaale kordhin loogu jeedin lahaa. Hubaal weeye in ay jiraan arrimo hakinaya horumarka dhaqaalaha oo ay ka mid yihii: la'aan qalabka beeraha, warshadaha, amase dayactirkiisa, yarida aqoon-yahan xirfadeed oo hanan kara hawlahfa faraha badan ee qorshe iyo agaasin cilmiyeysan u baahan, saasna waxaan la qabnaa dawladaha soo koraya oo kuwaasi ka midka yihii cilladaha dhaqaale ee haysta, balse waxaa haddana hubaal ah in waayo aragnimada iyo aqoonta lagu kasbo camalka iyo shaqada tacab soo saarka; mana jirto bulsho horumar iska gaartay ee waxaa loo maraa dariiq dheer oo lagu gudbo dadaal, samir iyo shaqo aan kala go' lahayn.

Waxaan ku ka!soonnahay in madaxda dalka iyo aqoon-yahankiisu si buuxda u dhaqan-gelin doonaan barnaamijkan nuxurkiisu yahay higsasho xorriyad buuxda oo leh siyaasad, dhaqaale, bulsho iyo ka gaashaamasho baahi iyo baryoaadane".

Waxaa kale oo xusid mudan, wareegto Xoghayaha Guud ee X.H.K.S., Jaalle Maxamed Siyaad Barre uu soo saaray 18kii bishii labaad ee 1985ka, kuna saabsanayd hawlgal ka barnaamijka Guddiga Dhexe ee Gurmadda Mashaariicda Horumarinta Qaranka iyo dib-u-habaynta dhaqaalaha dalka, qaybteeda shanaad oo ka warramaysa kobcinta dhaqaalaha iyo wax soo saarka, waxayna oranaysaa:- "Arrintani waxay si gaar ah u khusaysaa hay'ado mucayin ah oo hawlahfa wax soo saarka Qaranka gacanta ku haya, kuwaas oo la doonayo in ay qaab-gurmadda iyo ka qaybgal bulsho ku fuliyaa qorshayaashooda, iyada oo hay'adaha sare ee hoggaaminta Xisbiga iyo Guddiyada Xisbiga, Wakiillada Xisbiga ee Hay'adaha daw-ladda ee wax soo saarka, Unugyada Xisbiga ee Goobaha shaqada Hay'adahaas iyo Ururrada Bulshada ka qayb qaadanayaan, qorshaynta, taakuleynta, fulinta iyo kormeerka lagu xaqiijinayo xil-gudashada hawl-fuliyayaasha.

WASAARADDA BEERAHA

Wax soo saarka beeraha ee nolosha ummaddeennu ku xiran tahay waxay u kala baxaan:

- b) Beero mashaariic dawladeed ah.
- t) Iskaashatooyinka iyo shirkadaha.
- j) Beero gaar ah oo dadweyne leeyahay.

Haddaba, si loo gaaro xisaabtan dhab ah oo qorshe ku fulaya, waxaa loo baahan yahay in la helo:-

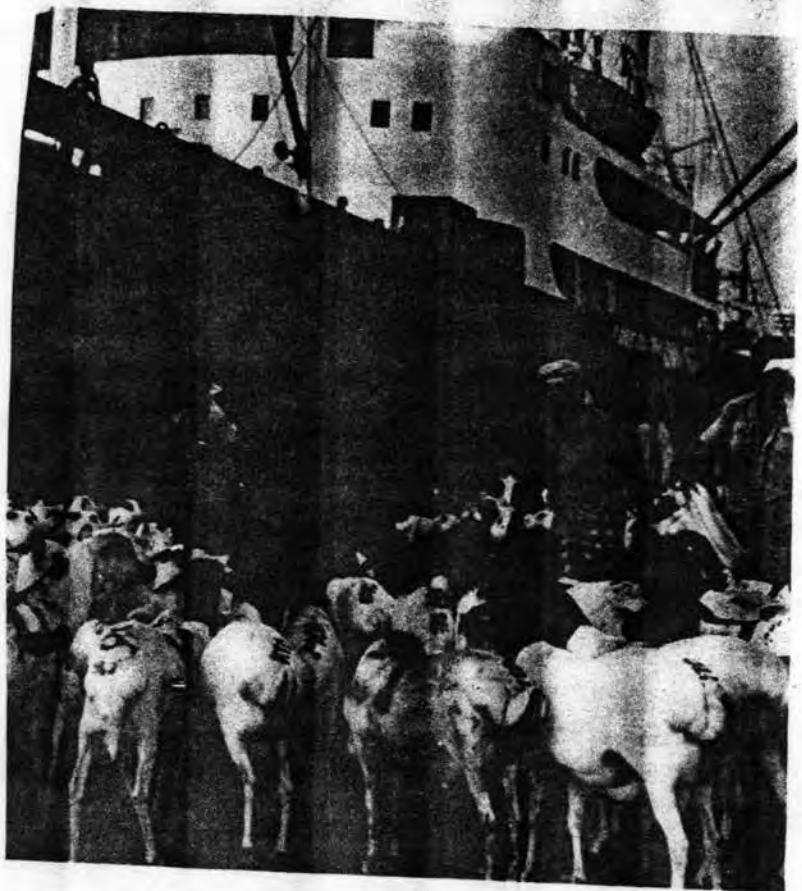
1. Qorshe wax soo saar qeexaya dalagyada la abuurayo iyo xilliyyada oo baahideenna iyo awoodda beeraheenna waafaqsan, taasoo qaab-mashaariic, iskaashatooyin, iyo gobollo loo habeynayo, mas'uuliyiinta hawlgelinta gobollada iyo degmooyinkana ku hoggaaminayaan, kuna kontroolayaan, qarankuna ku xisaabtamo wax soo saarkiisa beeraha.
2. ~~Xisaabtan wixii ka fulay qorshihii hore ee wax soo saarka guud ahaan, iyo gaar ahaan qorshihii geed-miroodka ee gobollada.~~
3. Qorshe-hawleed waqtiveysan ee muujinaya diyaarinta iyo baarista geed-miroodka gobollada.
4. Xisaabtan gaar ah oo lagu hubinayo tirada geedihii cambaba ah ee webiyada jiinkooda aad u qorsheeyeen 1984kii, in la abuurayo natijada laga gaaray qorshihii ka jirey gobollada, degmooyinka, beelaha iyo tuulooinka geed-miroodka.
5. Qorshihii farsamo iyo ololihii gaarka ah ee loo abaabulay diiwaan-gelinta beeraha dalka oo leh tirada, baaxadda iyo nooca roob iyo waraab, taasoo sahlaysa qorshaha wax soo saarka beeraha, laguna xoojin karo dakhliga canshuurahá dalka, iyadoo bulsho-weynta lagu hawlgeelinayo, si natijo dhaqso leh looga gaaro.

Miro badan oo soo go'a, shaqo badan bey u baahantahay.

6. *Habkii hirgelinta bulshooyinka iskaashiga beeraleyda, xagga isla faliddabeeraha, isla goynta amadka, isla qodista kannaallada iwm.*
7. *Wixii kaloo fikrad ah oo wax muuqda ka tari kara wax soo saarka beeraha oo aad fulinaysaan.*
8. *Maxaad tallaabo ka qaaddeen qorsho-howleedka shaqada 1985ka.*
9. *Wareegtadii tacbashada ee Lr. XHKS/D-1/772-1/84, ee 22/7/1984, maxaa ka hirgalay?*
10. *Maxaad ugu talo gashen arrimaha idinkaga aaddan fulinta go'aannadii Kal-fadhigii 3aad ee Golaha Dhexe XHKS.*

Xannanada Xoolaha & Daryeelka Xoolaha

Iyada oo la qadiranayo ahmiyadda dhaqaale ee xool-aheenna iyo baahida loo qabo daryeelka daaqa dalkeenna. waxaa la innooga baahan yahay :-

1. Qorshe howleed waqtiveysan oo saameeya horumarinta xoolaha nool. xagga tallalka daaweynta, daryeelka kuwa la dhoofinayo, dhallaanrogga iyo u doorista dhulka ku habboon dhaqangelintooda, taasoo lagu kala soocayo daaqsiinta iyo beeraha.

Dibigan: wuxuu ka mid yahay Xool-aheenna.

2. *Mashaariicda la xiriirta horumarinta xoolaha oo wax ka qabasho u baahan, iyada oo leh qorshe cilmi ah, lana tilmaamayo qaabkooda maalgelineed, qiimaha iyo mud-dada uu soconayo.*
3. *Tilmaamid baahida loo qabo bulshaynta hawlahaas oo ay hirgelinayo Wasaaradda Xannaanada Xooluhu.*
4. *Maxaad ka tabanaysaan Gobollada iyo Degmooyinka oo la xiriira xannaanada xoolaha.*
5. *Sahmin heerka uu marayo Gurmadka Tallaalka xooluhu iyo wixii dhibaatooyin xallin heer Qaran ah innooga baahan.*
6. *Qorshe hawleed waqtiyeysan oo koobaya horumarinta daaqa, iyada oo la muujinayo meelaha shaqo, qaabka fulineed, sida dhaqaaluhu ugu kala qaybsan yahay iyo qalabka hawlahaas lagu hirgelinayo.*
7. *Maxaa qorshe ka qaybgal bulsho oo loo baahan yahay, xagga bacaad celinta, dhiirigelinta seereynta, waraha, dhir beerista, dhireynta magaaloooyinka iyo la dagaal-lanka naabaad guurka.*
8. *Maxaa natijo daaq iyo duunyo dhaqid ah laga gaaray Iskaashatooyinka Xoolaha ee Gobollada iyo degmooyinka qaarkood ka jira, maxaa dhibaatooyin ka soo baxay, maxaase qorshe inooga yaalla mustaqbalka dejinta reer guuraageenna.*
9. *Maxaad ugu talo gasheen lo'da la dhallaan rogay ee ay maamusho Wasaaraddu, hab nololeedkeeda, ku baahin-teeda bulshada xoolo dhaqatada ah iyo guud ahaan ka faa'iideysigeeda.*
10. *Maxaad Hay'ad ahaan talooyin guud ka soo jeedinaysaan horumarinta xoolaha iyo daaqa.*
11. *Maxaad ka qabateen qorshe howleedkii shaqada 1985kii*

wareegtadii tabcashada 1984kii.

12. *Maxaad ugu talo jirtaan in aad ka fulisaan arrimaha idin ka khuseeya go'aannadii kalfadhigii 3aad ee Gofaha Dhexe ee XHKS.*

Kalluunka iyo wax soo saarka kheyraadka badda

Si looga yool gaaro ka miro dhallinta kheyraadka baddaenna, hay'adaha ka faa'iideysigeeda u xilsaaran waxaa hubaala inay si ficiil ah u soo diyaarinayaan qorsho iyo qaab shaqo fulinneedba arrimaha gundhingga u ah wax soo saarka badda ee ay ka midka yihiin :-

1. Qorsho hawleedka waqtiyeysan ee muujinaya qaabka farsamo iyo awoodda dhaqaale ee lagu xaqijinayo soo saarka khayraadka badda, kaasoo leh ka qeyb gal bulsho.
2. Tirada hay'adaha, Iskaashatooyinka iyo mashaariicda ku hawilan wax soo saarka badda.
3. Qorsho iskaashatayn iyo shirkadayn ee hawlqabadka kheyraadka badda.
4. Abuuris qorsho tilmaamaya tas-hiilaad howlaha badda sida qaboojiyayaal, doonyo, maalgelin iwm.
5. Hannaan lagu gacan siinayo ciddii awgod u leh ka qaybgalka wax soo saarka badda, sida ganacsato gaar ah iyo shirkado isku dhaf ah iwm.
6. Suuq u raadinta kalluunka iskaashatatooyinka iyo shirkaduhu soo saaraan.
7. Uraadin kaalmo caalami ah arrimaha saameeya horumanta kalluunka iyo kheyraadka badda.
8. Abuurid dekedo yar yar oo doonyuhu ku soo xirtaan iyo ku dadaalid kuwo waaweyn mustaqbalka meelaha mudan.
9. Fikrado iyo qorsho la xiriira warshadeynta kalluunka, hagaajinta kuwii hore iyo dib u soo nooleyn ta iyo camiraadda tuuloyinka xeebaha ku yaal.
10. Maxaad haysaan qalab kallumaysi ee hay'adaha wax soo

saarka badda ku howlani ku shaqo geli karaan, maxaadse ku talo bixinleysaan sidey dadkaasi isku fil-laansho ku gaaraan.

11. Maxaad qorsho iyo qalab farsamo ugu talo gasheen shaqalaha iyo ardeyda shaqada qaranka soo dhammeyso oo soo codsaday ka qaybgalka wax soo saarka khayraadka, badda kuwaasoo go'aankii kalfadhigii 3aad ee Golaha Dhexe si gaar ah u tilmaamayo.
12. Maxaa dhibaatooyin heer qaran ah oo aad is-leedhiin wax ka qabasho deg deg ah ayey u baahan yihiin jira, si qorshaha hay'aduhu u hirgalo oo aad u tabaabushaysanaysaan.
13. Maxaad ka qabateen wareegtooyinkii qorsho hawleedka shaqada 1985ka iyo middii tabcasho 1984kii.
14. Maxaad tabaabusho u heysaan ee la xiriira fulinta go'aannadii kalfadhigii 3aad ee Golaha Dhexe ee XHKS, arrimaha saameeya horumarinta xeebaha iyo wax soo saarka kheyraadka badda.

Wasaaradda Qorsheynta Qaranka

Dhaqaaluhu wuxuu ku horumaraa isla helidda qorshe cilmi, hanti maalgelin ah, qalab iyo awood shaqo oo fulisa howlahaas, waxaana inoo yaal qorshe qaran oo fulintiisa hay'ado u xilsaaran yihin, hase yeesh ee inooga baahan : -

1. *Diyaarin habraac qorshe howleed waqtiveysan oo hay'adaha lagula xisaabtamo iyo hirgelinta qorshaha Gobollada.*
2. *Habeyn iyo kala soocid qorshaha gobollada iyo kuwa hay'adaha xarunta.*
3. *Diyaarin tababarro qorsheyn gudaha iyo dibeddaba ah.*
4. *Raadin maalgelin mashaariicda horumarinta dhaqaal-aheennu u baahan yahay.*
5. *La socodka qorshaha gaarka ah ee hay'adaha gurmadku saameya.*
6. *Kormeerro iyo ku xisaabtan hay'adaha u xilsaaran fulinta qorshaha qaranka.*
7. *Muxuu yahay hab-raaca ilaalinta fulinta qorshaha hay'adaha caalamiga ah, kuwa goboleed, ururada samafalka iyo mashaariicda kale ee ajnabigu gacanta ku hayo.*
8. *Heerkuu marayaa tallaabo qaadka hay'adaha ee qorshe howlheedka shaqada sannadka 1985ka.*

Haddaba iyada oo la fulinayo tusaalooyinka Xoghayaha Guud ee XHKS, Jaalle Siyaad, Go'aannadii Golaha Dhexe kal-fadhigisii sannadkan la qabtay bishii febraayo iyo go'aannadii dowladda ee ku wajahan kordhinta wax soo saarka iyo ka faa'iideysiga kheyraadka dabiiciga ah ee dalka ayaa guud ahaan bulshada waxaa loogu baaqay inay ku dhaqaaqan tacab-kordhin iyo wax soo saar. Si ay u taabbagasho tallaabadaasi waxaa dawladdu ay qaadday sida ku cad erayada Madaxweynaha tallaabooyin lagu dhiirrigelinayo dadwey-

naha Soomaaliyeed, ganacsatada Soomaaliyeed iyo shis-heeyaha iyo dawladaha aynu saaxiibka nahay ka faa'lideysiga kheyraadka dabiiciga ah ee dalka.

Beeraha

Kheyraadka Kacaanka bulshada u jiheynayo waxaa ka mid ah dhinaca beeraha.

Soomaaliya dhulkeeda oo dhan 63.8 malyuun oo hektaar 13% wuxuu ku habboon yahay beerashada, taasoo micna-heedu yahay in Soomaaliya ay leedahay 8.294 malyuun oo heektaar oo wax lagabeeran karo. dhulbereedka baaxadaasi leh waxaa laga fashaa in aan ka badnay 1/10.

Guud ahaan dhinaca beeraha waxaa lagu tiriya bulshada 1/5 noloshoodu inay ku tiirsan tahay. 7% ilaa 8% dakhliga qaranku wuxuu kasoo baxaa beeraha iyo waxa dalku uu dibedda u iibgeeyo 8% lacagta adag ee innaga soo gasha ay ka timaaddo waxa beeraha ka soo baxa.

Waxaa dalka Soomaaliya llaahey uu ku manneystay laba webi oo kala ah Jubba iyo Shabeelle. Jubba waxaa dhererki-su uu yahay 800Km waxaana isku celceliska biyaha sannadkii durdura lagu qaderay 6000 malyuun oo mitir oo saddex jibbaaran (Cubic metres).

Shabeelle isaguna waxaa uu dhereran yahay 1.100 Km, waxaana soo mara sannadkii marka la isku celceliyo biyo dhan 2000 oo malyuun oo mitir (Cubic m.).

Waxaa intaas dheer roobka carrigan Soomaaliya oo biyihiisa wax badan lagu beeran karo.

Muhimadda dowladdu ay siineyso horumarinta dhinaca beeraha ma aha mid hadda bilow ah waxaase ay soo taxneyd 16kii sano ee Kacaanka dalka maamulayey, hase ahaatee arrintan jihaynta waa sii amba qaadir dadaalka loogu jiro in dalkan uu isaga fillaado dhinaca cuntada, miro badan oo dibedda loo dhoofin karana iyo kuwo halkan lagu farsameeyana loo soo saaro.

Madaxweynaha J.D.S. Jaalle Maxamed Siyaad Barre oo had iyo jeer ugu baaqa shacbiga Soomaaliyeed kordhinta

tacabka bishii May 1984kii wareegto uu soo saaray waxaa mas'uuliyiinta Xisbiga iyo Dawladdu uu ku farayey qodobbo ay ka mid yihiin : -

In culeys la saaro u jahaynta bulshada ee qeybaha **wax** soo **saarka sida** : beeraha, kalluumeysiga, **xoolaha** iyo warshadaha intaba.

2. In lagu dhiirigeliyo shacbiga inay beeraha ku fashaan kolba qalabka ay heli karaan, gaar ahaan iney uga faa'i-ideystaan dibida iyo awrta, taasi oo dulucdeedu tahay in aanu qofka beeraleyda ahi isku xirin oo kali ah qalab casri ah oo aanu aqoonta farsamadiisa iyo dhaqaalihii lagu gadan lahaa aanu awoodin, welibana shidaal iyo dayactirkisa aanu kari karin.
3. In dadweynaha magaalooyinka ku dhaqan lagu dhiirigeliyo Khamista iyo Jimcaha inay gacan siiyaan beeraleyda u dhow xilliga roobka iyo marka la goodynayo beeraha.
4. In degmooyinka iyo gobollada ay qorsheystaan barnaamijyo la xiriira kordhinta wax soo saarka sidii dadwannahooda ay ugu dhiirrigelin lahaayeen.
5. Iyo in Wasaaradda Beeraha iyo hay'adaha la xiriira ay gacan ka siiyaan dhinacyada qalabka beeraha, waraabka iyo dawooyinka beeraha qof kasta oo la yimaadda niyad ku wajahan beera-falasho.

Beer la guryayo

Waxaa kale oo xusid mudan in qorshaha dowladda ee 5ta sano (1982-86) dhinaca horumarinta beeraha oo ay wehe-liyaan xannaanada xoolaha iyo kalluumeysiga loogu talo galay Sh. So. 7,687.9 malyuun oo shilinka Soomaaliga ah, lacagtaasi oo u dhiganta 47.1% qorshaha guud. Halkaasi oo ay ka muuqaneysa mudnaanta gaarka ah ee la siiyey ka faa'i-ideysiga kheyraadka dabiiciga ah sida beeraha, kalluumeysiga iyo xannaanada xoolaha.

Qodobkan oo aynu tilmaan kooban kaga bixinay dhinaca beeraha si aynu u ogaanno ujahaynta dhinaca beeraha waxaa cad in dalku carro ahaan, iyo cimilo ahaan iyo maamul ahaanba ay jirto fursaddii qofkii ama kooxdii rabta inay ka faa'iideysato in ay hubanti tahay in ay u aayi doonto tacabka, maalka ama maskaxda ay geliso dhulka Soomaaliyeed.

XOOLAHAD NOOL

Xoolaha nooli waa laf-dhabarka dhagaalaha iyadoo 45% dhulka Soomaaliya ku habboon yahay dhaqmaatinka xoolaha. Taasi oo u dhiganta 28,850 oo hektaar.

Waxyaabaha dalkaasi uu dibedda u iibgeeyo waxaa ka soo baxa 80% waxay ka timaadaa xoolaha.

Tiro koob 1975kii la sameeyey waxaa xoolaha nool ee Soomaaliya lagu sheegay 34.7 million oo neef.

Waxayna u kala baxaan sidan:

Lo'da	3.7 million
Geela	5.3 million
Idaha	9.4 million
Riyaha	15.3 million

Tiradaasi waxay ku soo beegantay sannado badan oo jiilaalladu ay dheeraadeen oo xooluhu ay aad u le'deen, jiilaalladaasi oo hor-dhac u ahaa abaartii daba-dheer ee 1975kii. Sidaasi awgeed tiradu waxaa hubanti ah in hadba ay ka badan tahay.

Sannadkii 1983kii oo keliya waxaa dalka laga dhoofiyey:

Ari	1,116,000 neef
Lo'	43,763 neef
Geel	7,000 neef

Sannadkaasi waxaa jirey dhibaatooyin dhinaca suuqa xoolaha ah, hase yeeshi, sannadkan waxaa muuqda in xoola dhoofintu ay suuq weyn yeelatay.

Dowladdu xannaanada xoolaha intii awood ah aad ayey ugu dadaashay waxaana loo sameeyey Wasaarad u gaar ah iyo hay'ado hoos yimaada oo xilkoodu yahay:

Daryeelka caafimaadka xoolaha sida daweynta;
Tallaalidda iyo wixii la xiriira.

4. Mashruuca Gosha iyo Gendiga.
5. Mashruuca ballaarinta beerta digaagga iyo lo'da ee Qoryooley.
6. Mashruuca beerta daaqa Xoolaha.
7. Mashruuca houmarinta Daaqa ee gobollada Woqooyi.
8. Mashruuca ila biyoodka baadiyaha iyo xoojinta qors-haynta waaxda Qorsheynta ee Wasaaradda, iyo qaarkale oo fara badan oo loogu tala galay wax u qabadka xoolaha nool.

Dhinaca daaqa ayey isagana wax weyn ka qabatay kad-dib markiisi lixaad leh loola dagaallamay nabaadguurka, dhul badanna seerayaal looga sameeyey. Waxaa kale oo iyadana lagu howlan yahay kor u qaadidda tayada xoolaha hadday ahaan lahayd hilibka iyo caanaha intaba.

Muhimadda guud ahaan lagu horumarinayo xoolaha waxaad guud ahaan ka garan kartaa mashaariicdan hawlahaa ay Wasaaradda ugu kala aaddan yihin ay kala yihin:

1. Mashruuca horumarinta xoolaha.
2. Mashruuca badinta meelaha lagu karintinimeeyo xoolaha qaba cudurrada faafa.
3. Mashruuca fidinta xarumaha dhul-baarista.

Digaagga quduusa ayaa Soomaaliya si fiican loogu dhaqan karaa. Waxaa lagu qaddarey in 5 malyuun oo digaag oo dalka ku kala firirsan. Mashaariicda dowladdana waxaa lagu qaddaray in ay haystaan ilaa 30,000 oo digaag aad loo xan-naaneeyey ah.

Tusaale ahaan beer digaag ayaa ku taalla mee 13 km u jirta magaalada Muqdisho, waxaana loogu talo galay in ay sannadkii soo saarto 3 malyuun oo xabbo oo ukun ah. Beertaasi waxaa la asaasay 1975kii, soo saarkeeda ukuntuna waxaa uu 77kii gaaray 1.2 milyan.

Mashruucaasi waxaa lagu tala jiraa in soo saarka ukuntisa la gaarsiyo sannadkii ilaa 5 malyuun.

Magaalada Hargeysa waxaa isna ku yaal mashruuc digaag oo hawshiisa la bilaabay 1974kii. Mashruucaasi oo dhammaanayey 1984kii waxaa loogu tala galay inuu soo saaro ilaa 5 malyuun oo ukun.

Sidaasi daraaddeed dhinacaasi waxaa ka furan suuq laga faa'iidi karo. Maadaanfa xoolaha nooli ay lafdhabär u yihiin dhaqaalaha dalka waxay toos u saameeyaan shacbiga guud ahaan, sidaasi awgeed waxaa xiriir ay la leeyihii dhaqdhaqaqa qeybaha kale ee dhaqaalaha dalka. Tusaale haddii aynu soo qaadanno Warshadda Kismaayo ee Hilibka waxay ku tiirsan tahay xoolaha nool. Warshadda Caanaha ee Muqdisho waxay caano ka sugtaa waa lo'da, Wakaaladda Hargaha iyo saamaha iyaga ayey ka dhowrtaa hargo ay magdiso.

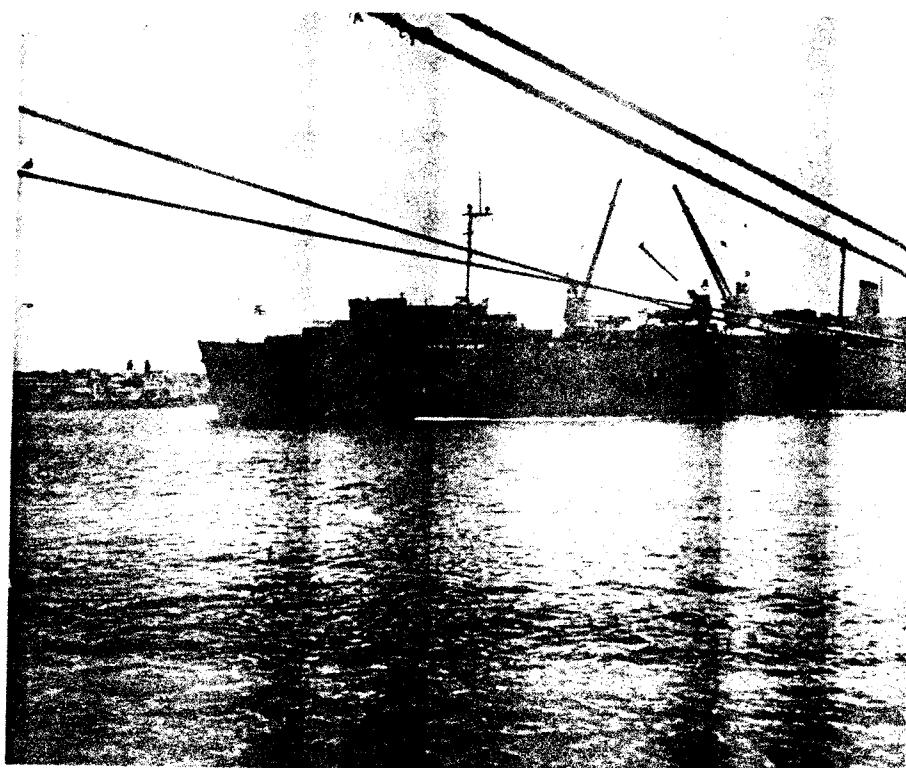
Waxaa kale oo jirta hantida dawladdu ay ugu adeegto dalka guud ahaan badankoodu inuu xoolaha ka soo baxo. Sidaasi awgeed waxaa xoolaha nooli hadda ay ugu dhigan yihiin Soomaaliya sida waddamo ay saliiddu ugu tahay udub dhexaadka dhaqaalahooda.

DHINACA BADDA

Jamhuuriyadda Dimuqraadiga ee Soomaaliya waxay leedahay Xeeb dherkeedu dhan yahay 3300km.

Xeebtaasi 1300 km waa dhinaca Woqooyi ee dalka oo ay ku dherersan tahay Gacanka Cadmeed, dhinaca Barigana waa 2000 km oo ay soo gaaraan biyaha Badweynnta Hindiya.

Xeebta dhererkaasi leh baddeeda waxaa ka buuxa kheyraad fara badan oo weliba Soomaaliya ma jiraan biyo wasakheysan oo dhibaato u keeni kara kalluunka oo baddeenna gala, sidaasi awgeed kheyraadkeenna kalluunku waa nooc-

, ada luu heer sareeya.

Sida ay sheegayaan sahmisyoo Ururro uu ka mid yahay "The White Fish Authority" iyo laanta "FAO" khubaro Rom-aaniya iyo Bangiga Adduunka leh waxaa biyaha Soomaaliya lagala soo bixi karaa sannadkii kalluun iyo nafley kale oo gaareysa 200,000 oo tan iyada oo aan dhibaato la gaarsiin kheyraadkeenna kalluun ee badaheenna.

Waxaa nasiib darro ah in 1984kii kalluunka laga soo saaray badeheenna uu gaarayey 19,000 tan, kaasi oo u dhigma 2% wixii lagala soo bixi karayey.

kacaanku isaga oo qaddarinaya qiimaha ka faa'iideysiga hodantinimadaasi waxaa uu culeys saaray in intii suurta gal ah laga manafacaadsado. Sidaasi waxaa 1973kii loo sameeyey Wasaarad u gaar ah kalluumeysiga iyo kheyraadka Badda Wasaaraddaasi waxaa xilalkeeda ka mid ah:

1. In ay habeyso qorshaha fulinta barnaamijka Xisbiga ee ku wajahan Kalluumeysiga.
2. In faallido laga dheefo kheyraadka Badda.
3. In la gacanshiyo Iskaashatooyinka iyo ciddii kale ee ka faa'iideysaneysa badda.
4. In ay qaban-qaabiso oo maamusho dugsiyada howlaha badda.
5. In ay abaabusho warshadaha soo saara qalabka kalluumeysiga sida doonyaha, iyo in ay sameyso doonyo cusub oo kalluumeysi oo ku habboon biyaha Soomaaliya.
6. In ay dhisto waxyaabaha ay ka midka yihiin dekado iyo karumo qaboojiyeyaa oo kalluunka lagu keydin karo.
7. In ay dhisto raxamo maraakiib ah oo kalluumeysi.
8. In ay fidiso xogta looga baahan yahay diyaarinta, hagaa-

- inta, farsameynta iyo cunidda kalluunka.
9. Ballaarinta suuqgeynta dibodeed ee kalluunka.
  10. iyo in ay diyaariso sharciga ka kalluumeytsiga biyaha Soomaaliya.

Arrimahaasi oo dhami waxay muujinayaan sida Kacaanka Soomaaliya uu u daneynayo ka faa'iideysiga kheyraadka badda.

Iyaga oo ka faa'iideysanaya gacan-siinta dowladda waxaa hadda dalka ka jira 21 Iskaashato iyo afar danwadaagood oo kalluumeysto ah, waxaana dadkaasi noloshoodu ku xiran tahay ay dhan yihii 76,500 ruux, hase ahaatee inta sida joogtada ah u kalluumeystaa waa 3,500 oo ruux iyo 10,000 oo aan joogto aheyn.

Waxaa kale oo qiimaha dowladdu ay siineyso horumarenta ka faa'iideysiga kheyraadka badaha dalka aad ka arki kareysaa qorshaha horumarineed ee dalka.

1979-81kii waxaa loo qoonddeeyey 266.4 malyuun oo Shilinka Soomaaliga ah, qorshihii 1982-86 waxaa uu kordhay 284.4 malyuun oo Shilinka Soomaaliga.

Haddaba kheyraadka badaha Soomaaliyeed oo dihini waxay sugayaan shacbigooda iyo ciddii kale ee ka faa'iideysaneysa.

D A L X I I S K A

Dalxiiska waxaa uu ka mid yahay ilaha dhaqaale ee dow-ladda Soomaaliyeed ay u aragto in shacbiga iyo ciddii kale ee maalgelin ku samaysaaba ay faa'iido ballaaran ka heleyso.

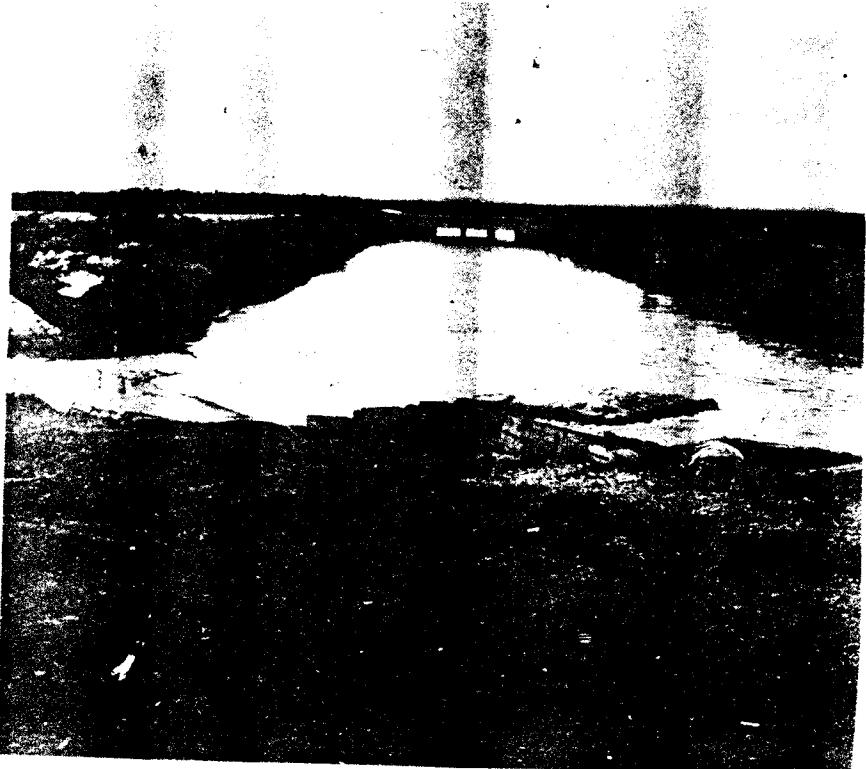
Waddanka Soomaaliya waxa uu hodan ku yahay duur-joogta gaar ahaan gobollada Koonfureed, inkasta oo wad-danka intiisa kale qudheeda laga daawan karo duur-joog kala geddisan iyo weliba ka ugaarsiga xadeysan.

Waxaa dalkani uu leeyahay xeeb aad u qurux badan oo dhererkeedu le'eg yahay 3300 km.

Magaslada Muqdisho oo laga sawiray dhanka W.M.Q.

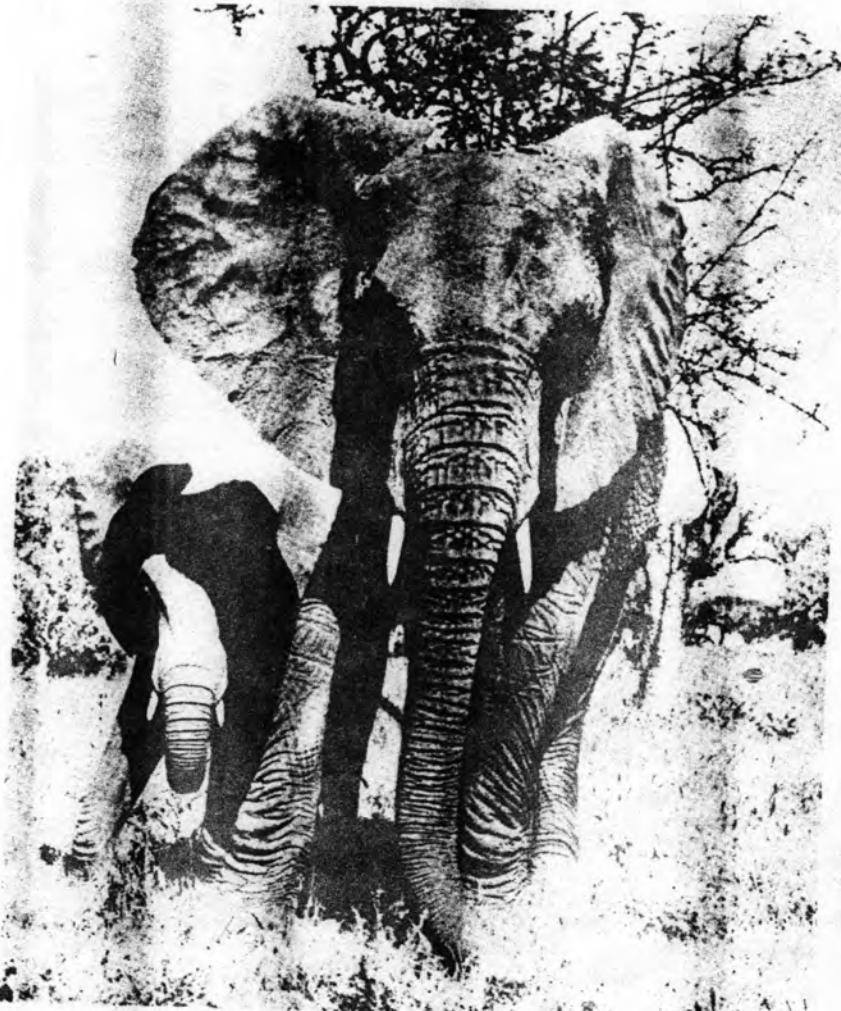

Waxaa kale oo dhul-koraadka "High lands" waqooyiga lagaa helaa buuro muuqaalkooda aad loo jecleysanaya. Kuwaasi oo weliba ay taageereyso cimilo aad loogu raaxaysto iyo noocyo duurjoog ah oo kala geddisan oo ka mid ah kuwa dunida ugu naadirsan "Rare Species".

Waxaa dawladda siyaasaddeedu ay tahay in dhulkaasi waqooyiga ka mid ah ee dalxiiska ku habboon ay dhisto Hoteello caalami ah oo wax waliba u dhan yihiin.

Waxaa kale oo dalxiisayaashu ay ka heli karaan dalkan meelo taariikhii ah oo ku yaal gobollo badan oo ka mid ah dalkan Soomaaliya. Kuwaasi oo dalxiisuhu uu ku tegi karo fatuurad ama "Landrover".

Maroodigan wuxuu ka mid yahay duur joogta dalkeenna.

Magaalo madaxda dalka Muqdisho oo ku taal Xeebta Badweyninta Hindiya, waxaa Degmooyinkeeda Xamar Weyne iyo Shingaani qalcadahoodii la dhagax-dhigay afar qarni iyo ka hor taariikhda Hijriyadda oo haatan mareysa 1406 sano. Qarniyadaa fog daraaddeed iyo iyada oo isbeddello badani ku dhaceen ayey dhismayaal badan oo taariikhi ahaa burbur-een hase ahaatee weli waa jiraan in muujineysa da' weynaantoodii.

(Dhismo qadiim ah), *Masjidka C/casiis.*

Goobana taariikhiga ah ee Magaalada Muqdisho waxaa oo ka mid ah dhismayaal leh habkii Fiiniliqiylinta "Phone-lans style" iyo dhismayaal muujinaya berigii hore ee labtu xukumi jirtay Magaalada sida Masaajidka lagu magaboo Jaamica oo laga dhisay intii u dhexeysay 256—257 ra (887—888 C.D.). Masaajidka Fakhrudiin oo la dhisay oo Miilaadiyada ah, masaajidka Cabdullacasiis oo la dhisay 700 sano ka hor iwm.

Waxaa kale oo aad soo arki kareysaa gurigii ugu da' ynaa ee uu degganaan jiray Suldaankii Sinsibaar oo laga gay guriga taariikhiga "Museum" ee hore.

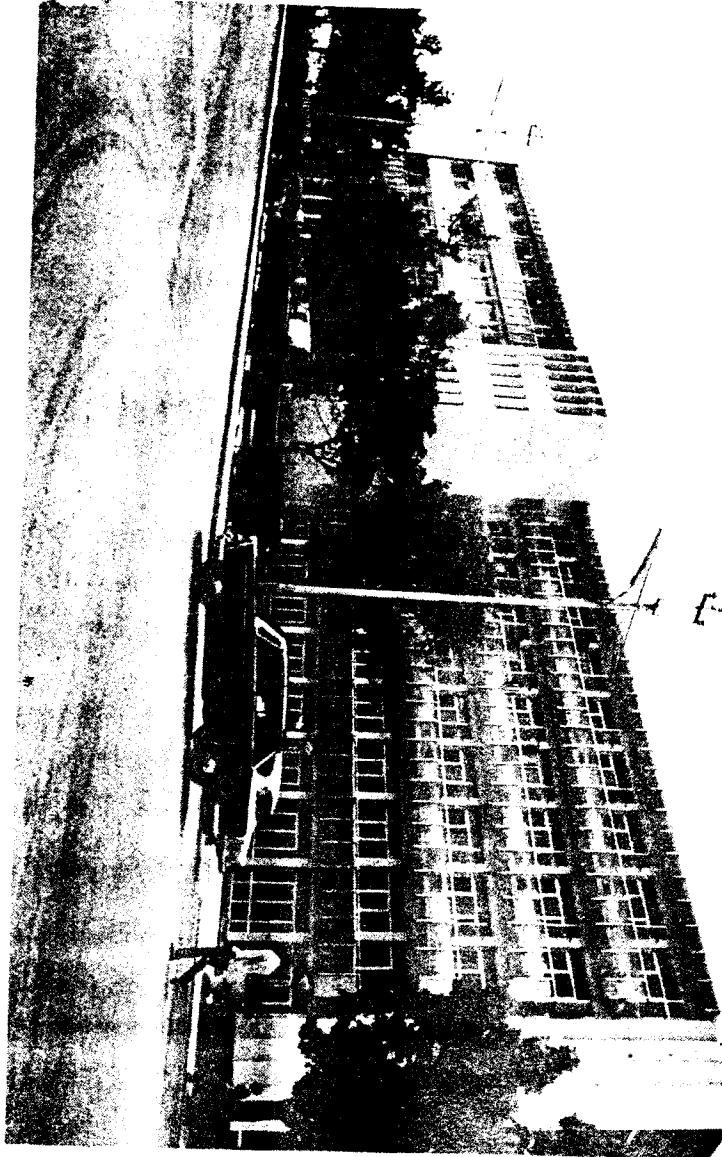
Inkasta oo Shangaani iyo Xamar-weyne aad ku arkeyso smayaal aad u da' weyn, haddana Muqdisho wey leedahay smayaasha kuwii ugu dambeeyay.

Waxaa kale oo aad Muqdisho ku arki kartaa taallooyinka Ijirka Dahsoon, Xaawo Taako, Sayid Maxamed Cabdulle san iyo Axmed Gurey oo dhammaantood taariikhii ah.

Dhinaca Hoteellada waxaa aad ka heli kareysaa Muqdisho. Hoteello cusub oo ay ka mid yihiin Curuuba oo ku alla Xeebta Badweynta Hindiya meelaha ugu qurux badan, xuu leeyahay 120 Maqsin iyo 242 oo sarirood, Hoteel (restaurant) qaadi kara 450 qof, goob caweys iyo meelo dan oo lagu nastro. Waxaa kale oo iyaguna jira Hoteellada Sooba, Shabeelle, Rugta Taleex iyo boqollaal kale oo ku kala shsan magaalada.

Waxaa xiiso gaar ah leh Tuulada Dalxiiska ee Waamo oo taalia Magaalada Kismaayo oo leh Xeeb dabaalashada aad u fiican, beer duurjoogta aad ku soo daawan karto. Waxaa kaasi aad ku soo arki kartaa Maroodiyaal, Garanuug, Saaxyo, Geri, Dameer-Dibedeed, Jeer, Haramcad, Shabeel, had (Wild Cat) iyo xayawaanno dunida aad ugu yar.

Dalkan Soomaaliya waxaa lagu hubaa in ka badan 100 pc oo xayawaanka loo yaqaan naasleyda ah iyo weliba 600 nooc shimbiro gaaraya.

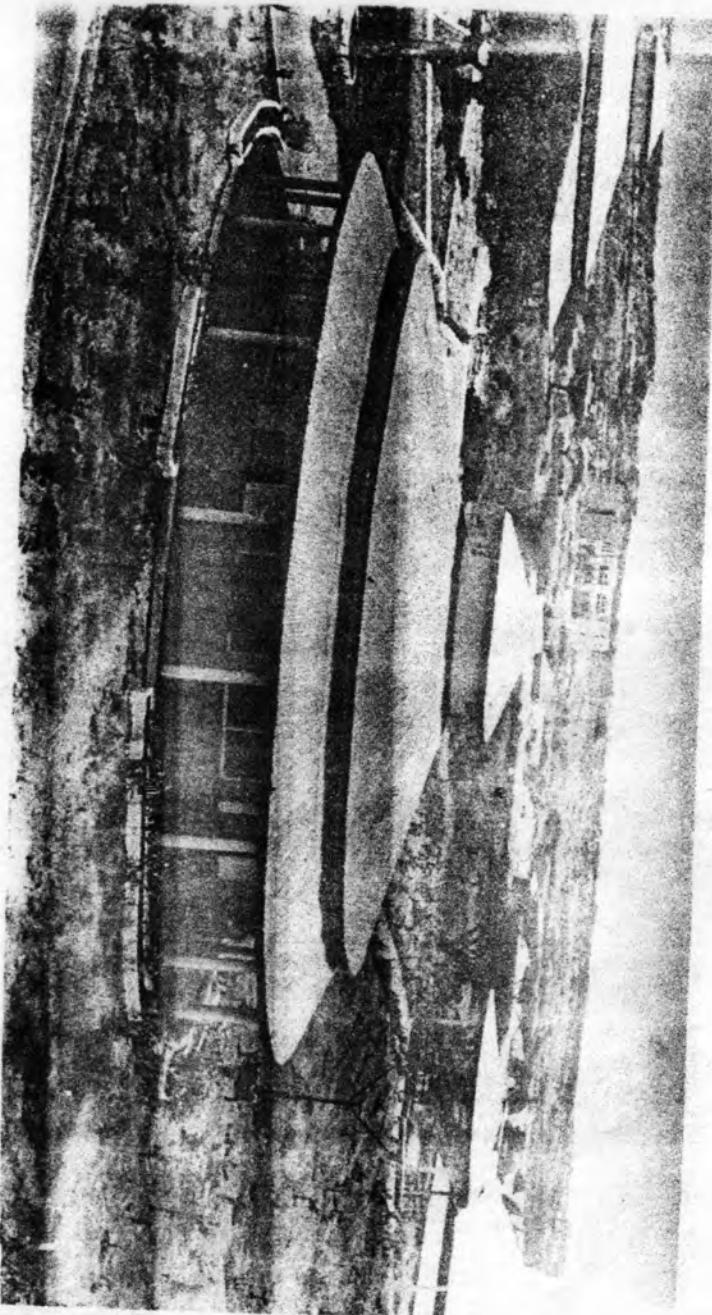

44

Inkasta oo Gobollada Jubbada Hoose iyo Shabeellaha Hoose oo Koonfurta Soomaaliya lagu tiriyo hadda dhulka ugu duurjoogta badan, haddana waxaa la aaminsan yahay in duurjoog badani ku dhaqan tahay Gobollada Galguduud, Bakool, Mudug, Bari iyo Waqooyi Galbeed.

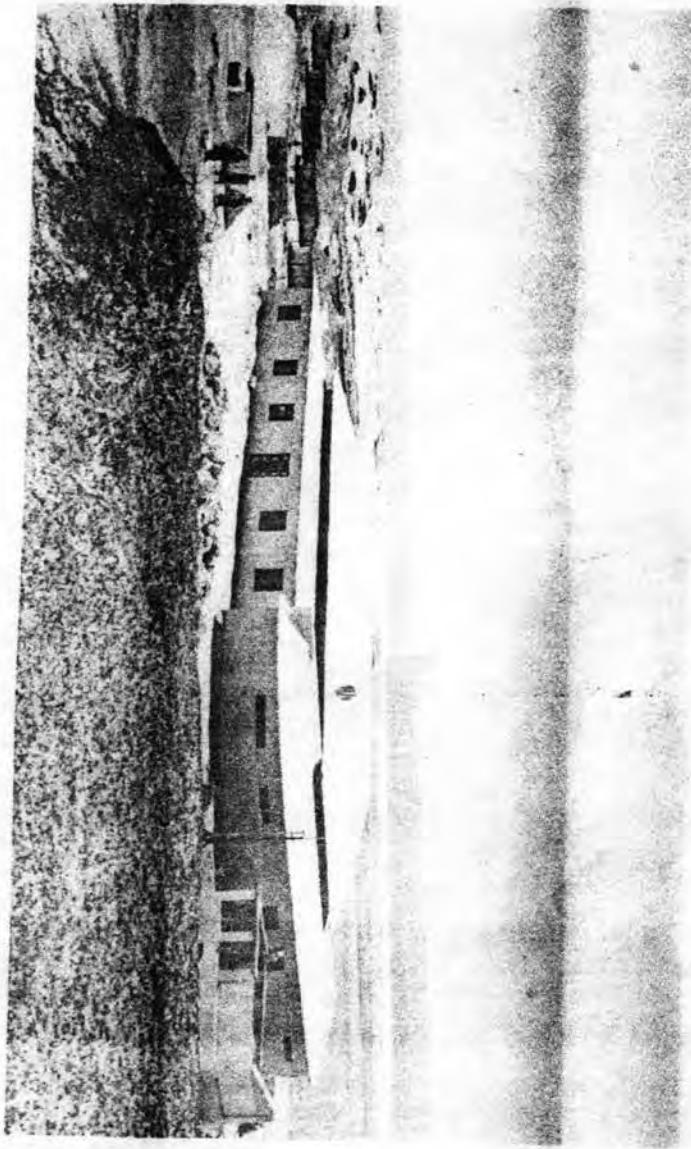

45

Haddaba marka la eego **Xeebaha Dabaasha ku** habboon ee Badda Cas iyo Badweyn ta Hindiya, duurjoogta faraha badan, buuraleyda, iyo goobaha taariikhiga ah.

Waxaa xaqiyo ah in Suuqweyni ka furan yahay dhinaca dalxiiska qudheeda.

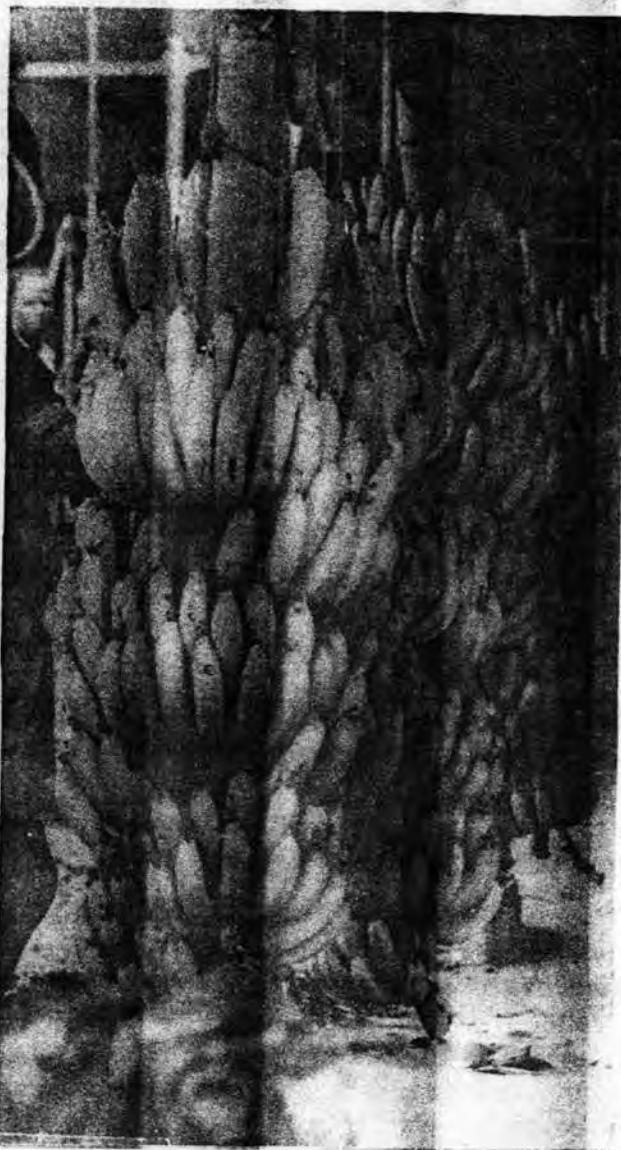

DADKII LOO JIHEEYAY BEERAHA IYO BADDA

Waa run markii uu yiri Xoghayaha Guud ee XHKS, Madaxweynaha Dalka Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya Jaalle Maxamed Siyaad Barre "Waxaynu nahay dad sabool ah oo ku dulnool dhul hodan ah". Taasi oo micna-heedu yahay kheyraadka dabiiciga ah ee Badda iyo berrigaba llaahay ku manneystay Soomaaliya iyo sida aan looga faa'iideysan.

Haddaba barnaamijka u jahaynta bulshada ee ka faa'i-

50

ideysiga kheyraadka dabiiciga ah ee dalka iyo kordhinta tacabka waxay dulucdiisu tahay in bulshadu fadhiga ka kacdo oo ay la soo baxaan kheyraadka dhulkooda si ay horumar dhinac kasta ah u gaaraan.

Baaqaasi Xoghayaha Guud ee XHKS iyo hawlgalkii Xisbiga iyo dowladda ee ku wajahnaa ka faa'iideysiga kheyraadka dabiiciga ah ee dhulka ilaa hadda miro fiican ayaan ka soo baxay. Waxaa muuqata in dad badan beero falasho u jeesteen, taasi oo keentay sannadkan 1985ka in miraha dadka badankiisu ay cunaan iyo saliidda cuntada sicirkoodu uu riqiisay, sida Galleyda oo kiintaalkii mar gaaray 4000 shilinka Soomaaliga ah, haddaba waxaa meelaha qaarkood sicirka kiintaalkii galleyda ahi uu marayaa 1200 oo shilin, halkaasina waxaa ka cad in wax soo saarkii uu kordhay.

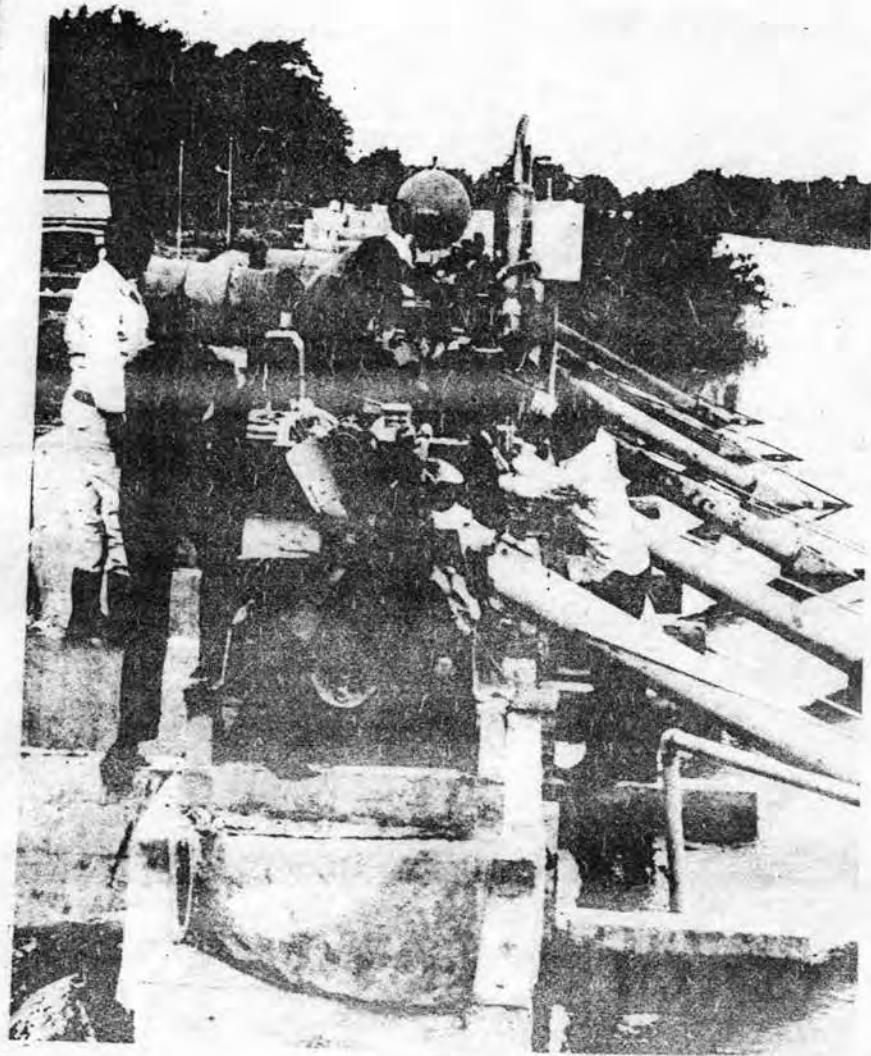
51

Dhinaca kale waxaa dawladdu ay bilowday in ardeyda dugsiyada ka soo baxda iyo shaqaalaha dheeriga ah loo jiheeyo dhinaca beeraha iyo kalluumeysiga, arrintaasi ilaa hadda waxay mareysaa heerka soo socda:-

1. *Mashruuca Waraabka Balcad*

Mashruuca Waraabka Balcad oo ka mid ah Mashaariicda la dejiyay dadka loo jiheeyay wax soo saarka beeraha kuna

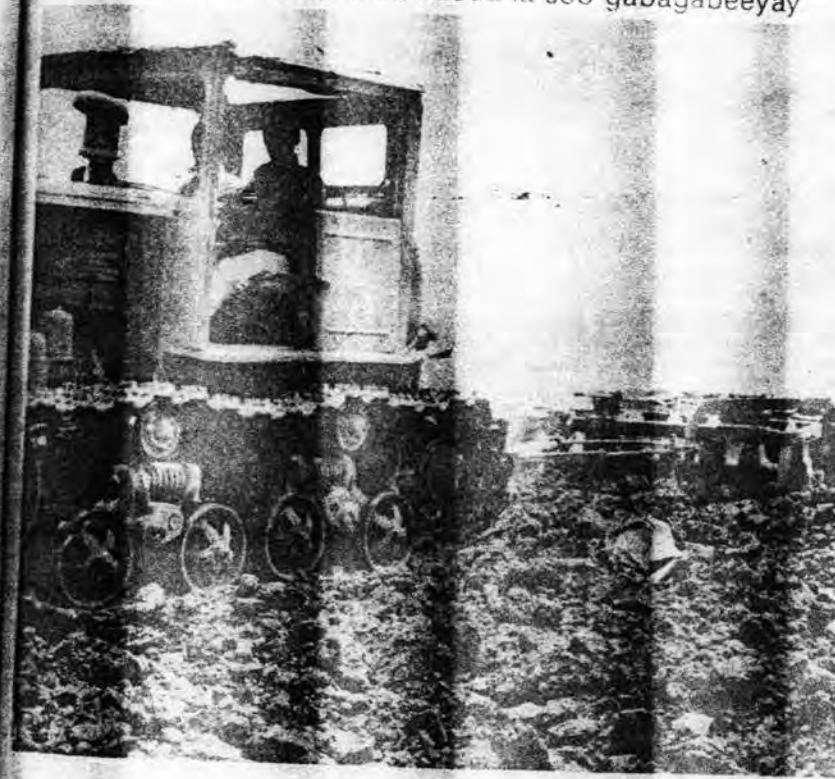
yaal Degmada Balcad, ayaa waxaa la dejiyay dad ay tirdoodu gaareyso 1090 qof oo kala ah:-

---

— Arday	166	qof
— Shaqaale	419	qof
— Dadweyne	445	qof

Waxaa qof kasta oo ka mida dadka u jihaysanayaasha ah lagu wareejiyay hal Hegtaar oo loo dhammeeeyay dhammaan hawlahaa la xiriira dhul diyaarinta, markaa ka dib waxaa la siiyey abuurkii ay beerahaas ku beeri lahaayeen, waxayna bilaabeen howshii dhabta ahayd oo ay beerahaas ka qaban lahaayeen sida waraabka, falka; bacrinta ilaa laga soo gaaray waqtiga goynta beeraha oo hadda la soo gabagabeeayay

Haddaba, maadaama hadda la soo dhammeystiray howsha finjilka Galleyda ayaa waxaa la ogaaday wax soo saarka dhabta ah ee beeraha u jaheynta ee Waraabka Balcad, wuxuuna yahay sida hoos qoran:-

Galley	8840	Kiintaal
Digir	442	Kiintaal
Sisin	364	Kiintaal

Amadka guud ee laga helay beerta Mashruuca waraabka Balcad waa 9646 Kiintaal oo isugu jira Galley, Digir iyo Sisin.

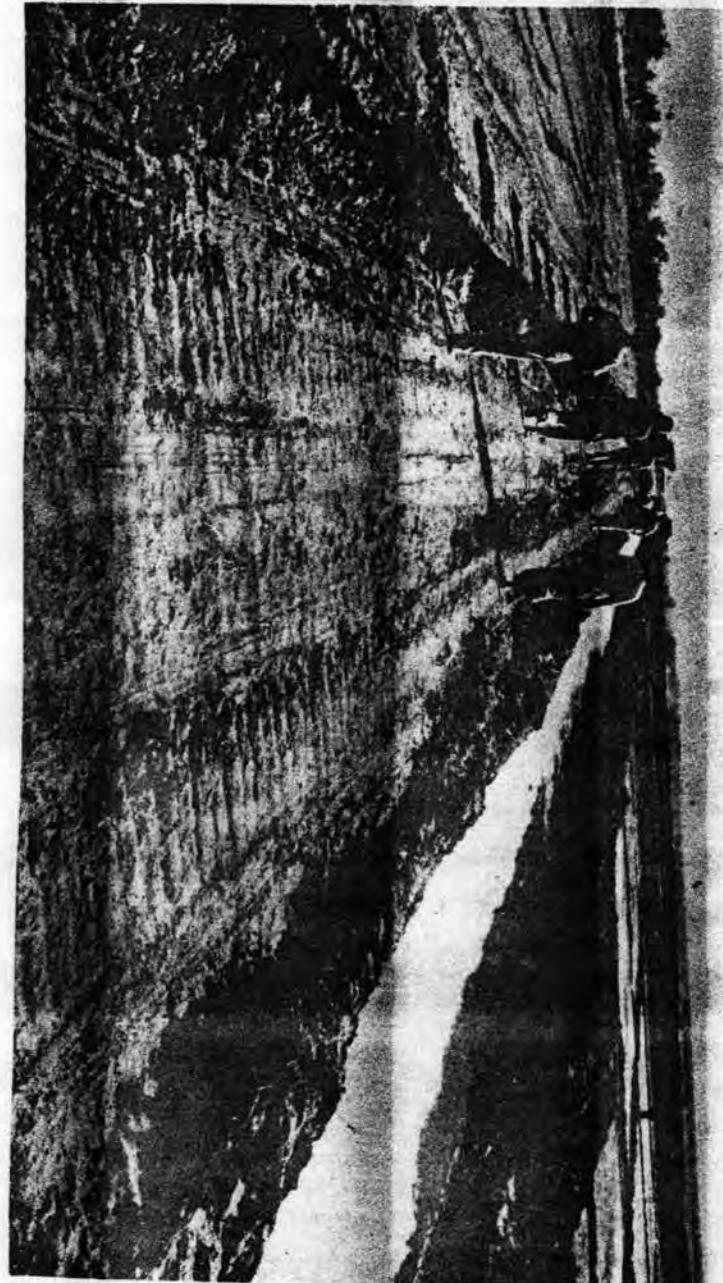
Waxaana shaxdan hoose ku cad, dhulka la beeray, wax soo saarka guud iyo kan Hektarkiiba iyo dakhliga ka soo baxay.

Nooca dalagga	Baaxadda dhulka la beeray hektar	Wax soo saarka kiintaal hektar	Wax soo saarka guud kiintaal hektar	Qiimaha halkii Sh.So.	Dakhli Sh.So.
Galley	884	10	8840	1.500	13.260,000
Sisin	182	2	364	7.000	2.548,000
Digir	442	1	442	3.500	1.547,000
Wadar	1066	—	9646	—	17.355,000

F.G. Digirtu waxay ku dhex beeran tahay galleyda.

Maalgelinta Bankiga Horumarinta Soomaaliyeed uu siiyay Mashruuca Waraabka Balcad waxay ahayd Sh.So.. 16.570.000/ taasoo u kala baxda:-

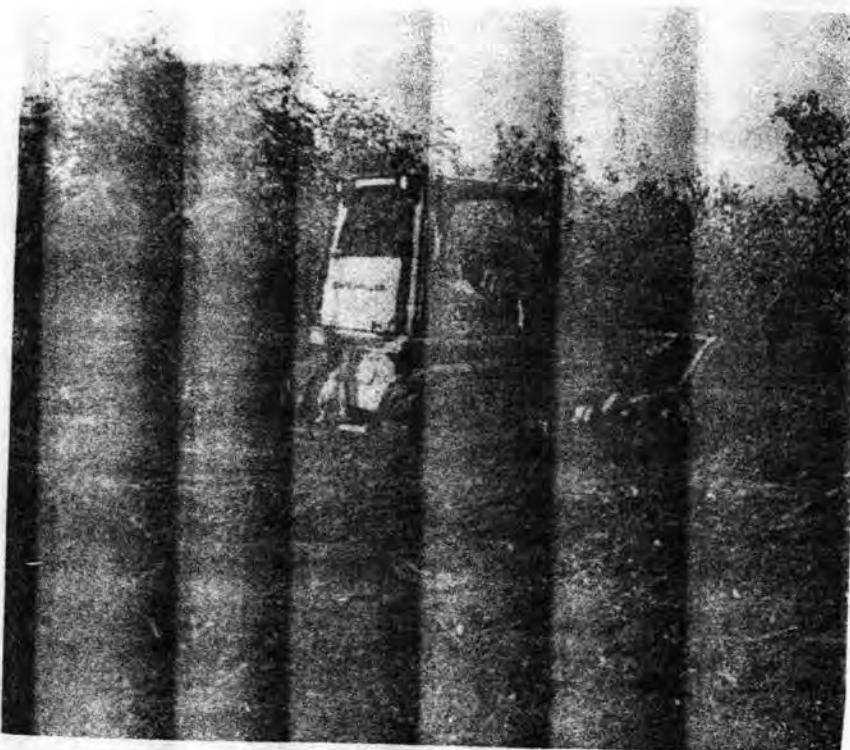
- b) Qaybta maalgelinta Mashruuca oo dhan Sh.So. 8.667.360.30, waxaana lagu qabtay howlaha kala ah Geed qaad, Kanaal qodis, biyo shuur, gaadiid, dayactir

buundooyin, jid-gudubyo, waxayna u kala baxday sidatan.

1. Ijaarka qalabka cusub ONAT Sh.So. 4.535.640.00
  2. Ijaarka qalabka culus ee Mashaariicda Sh.So. 1.922.640.00
  3. Dayactirka Dhismaha Waraabka Sh.So. 1.629.000.00
  4. Gaadiidka la gaday Sh.So. 1.590.000.00
- t) Deynta loo fidiyay xubnaha u jahaynta waxaa ay dhan tahay Sh.So. 7.891.489/ taasoo loogu tala galay in lagu qabto howlaha kal ah:-

Dhul diyaarin, Abuur, Waraab, Bacrin, Kharajka maamulka (10%) shidaal, qalab gacmeed, iyo lacag jeeb ee ardayda, waxayna u kala baxday sidatan:-

1. Dadka la dejiyey Mashruuca Waraabka Balcad oo ah 1090 qof oo min hal Hektaar la siiyay waxaa ku baxay lacag dhan Sh.So. 6.137.109.90.
2. Hawlwadeennada Xisbiga ee la dejiyay Jowhar, tiradooduna tahay 17 qof dhulka u jaheyntuna uu yahay 85,79 H. waxaa ku baxday Sh.So. 1.015.477.80.
3. Kharajka Jawaannada faaruqa ah ee loo soo iibiyay beer-aleyda waa Sh.So. 241.800.00
4. Kharajka sunta dhuunqabadka waxaa uu dhan yahay Sh.So. 438.800.00.
5. Kharajka ay qabaan ONAT, ADC iyo hal fidiye waa Sh.So. 59.452.00.

Kharajka ku baxay halkii Hektaar ee loo diyaariyay shaqaalaha iyo dadweynaha waxaa uu dhan yahay Sh.So. 4.711.55, hase yeeshee kharajka ku baxay halkii Hektaar ee loo diyaariyay ardayda waxaa uu dhan yahay 8.232.05, taasina waxaa keenay lacagta jeebka ee la siiyay ardayda.

2. BEERTA HOWL-WADEENNADA XISBIGA EE JOWHAR

Howlwadeennada Xisbiga ee la dejiyay Jowhar waxay tiradoodu dhan tahay 17 qof waxaana qof waliba la siiyey shan Hektaar, dhulka guud **ahaan** loogu tala galay in loo diyaariyo Howlwadeennada **Xisbiga waxaa** uu ahaa 105 Hektaar, hase **yeshee** waxaa **dhulkii** loo kala beertay ka dib markii ay dhammaatay **howshii** diyaarinta sida hoos ku qoran:-

- Howlwadeennada Xisbiga
- Dhulka ADC beeratay
- Dhulka fidiyaha beertay
- Dhulka aan la diyaarinin
- 85.79 Hektaar.
- 8.00 Hektaar
- 4.00 Hektaar
- 6.21 Hektaar

Guud ahaan xaaladda dhul-beereed ee Howlwadeen-nada Xisbiga waa mid aad u fiican, wax soo saarka guud ee laga helay iyo dakhliga ka soo baxay waa sida shaxdan hoose ku cad:-

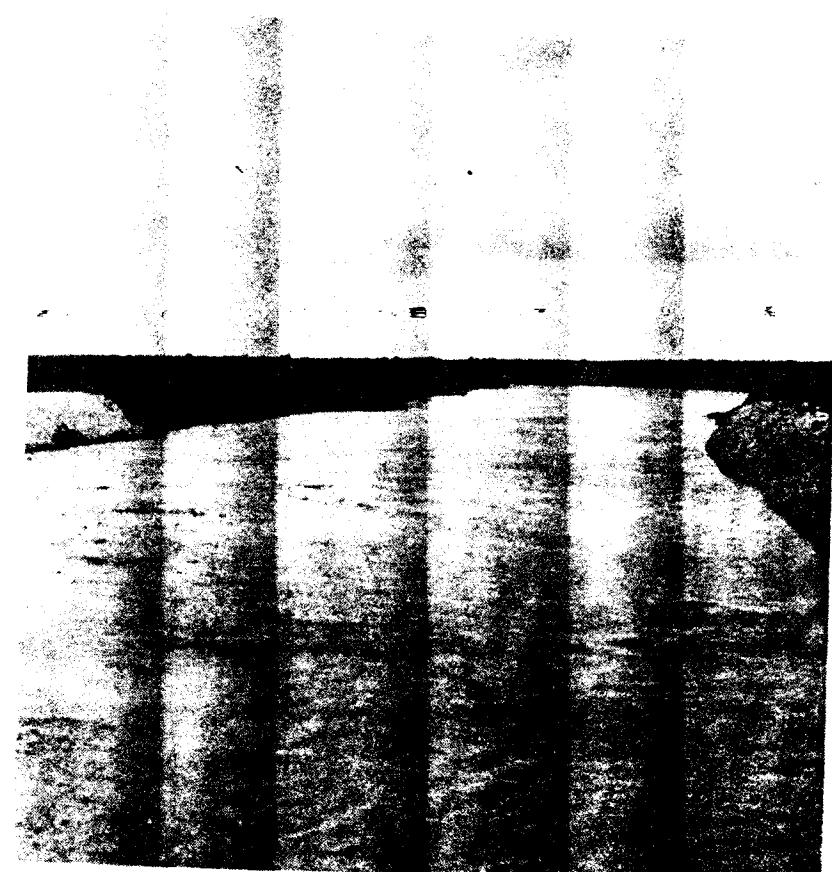

Dalagga	Baaxadda Dhuuka (Ha)	Wax soo saarka/Hek.	Wax soo saarka Guud Kiintaal	Qilimaha halki Kiintaal Sh. So.	Dakhli Sh. So.
Galley	85	10	858	1.500	1.287.000
Digir	43	1	43	3.500	150.500

3. MASHRUUCA WARaabka MOORDIINLE

Mashruuca Waraabka Moordiinle waxaa la dejiyey dad ay tiradoodu gaareyso 400 qof, hase yeeshiee tirada dhabta ah ee hadda ku sugaran Mashruuca Moordiinle waa 364 qof oo kala ah:-

- Ardey 255 qof
- Shaqaale 90 qof
- Dadweyne 19 qof

Waxaa kale oo jira dadweyne ay tiradoodu gaareyso 800 qof oo aan ka mid aheyn Jiheysanayaasha hase yeesh ee tabcada dhulka uu mashruucu leeyahay.

Shaqaalaha Mashruuca waxaa la siiyey oo ay wax ku beertaan dhul dhan **21 Hektaar**, 15ka Hektaar ee soo hartayna weli lama tabcan, wax dalag ah ee ku yaalna ma jiraan.

Wax soo saarka beeraha ujaheysanayaasha Mashruuca Moordiinle waa :-

- Galley   3640 Kiintaal
- Digr   728 Kiintaal

Amadka guud ee laga helay beeraha ujaheysanayaasha Mashruuca Moordiinle oo isugu jira Galley iyo Digir, waxaana shaxdan hoose ku cad dhulka la beeray, wax soo saarka Guud, kan Hektarkiiba iyo kan dakhliga ka soo baxay :-

Dalagga	Baaxadda Dhulka (Ha)	Wax soo saarka K/Kektaar	wax soo saarka Guud Kiintaal	Qiimaha halkii Kintaal	Dakhliga Sh. So.
Galley	364	10	3640	1.500	5.460.000
Digir	364	2	728	3.500	2.548.00
Wadar	728		4368		8.008.000

Deynta uu Mashruuca Waraabka Moordiinle ka qaatay Bankiga Horumarinta Soomaaliyeed waxay dhan tahay Sh. So. 6.460.00/- waxayna u kala baxdaa :-

1. Geed qaad	Sh. So. 200.000/-
2. lib gaadiid	Sh. So. 1.200.000/-
3. Kharajka wax soo saarka	Sh. So. 3.400.000/-
4. Mushahaar Shaqaale	Sh. So. 720.000/-
5. Shidaal	Sh. So. 200.000/-
6. Ijaarka dhulka	Sh. So. 400.000/-
7. Kharajka Maamulka	Sh. So. 340.000/-

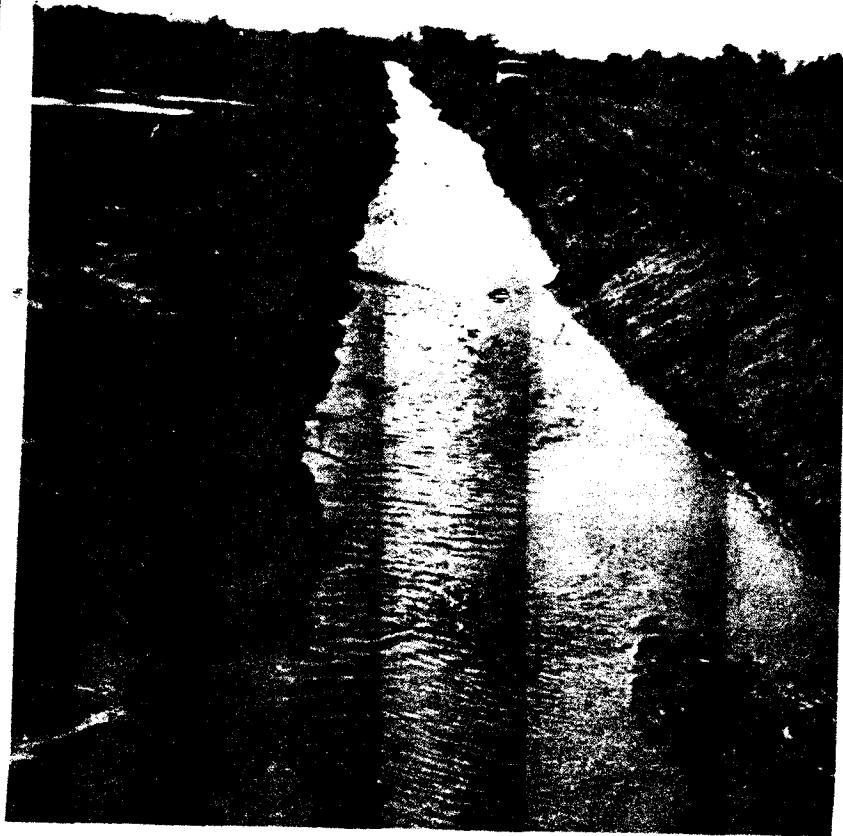

Si cudurrada looga badbaadiyo miraha, xilli walba waa la buufiyaa.

4. MASHRUUCA WARAABKA MUGAABO

Mashruuca Mugaabo oo ku yaalla Degmada jamaame, Gobolka Jubbada Hoose, waxaa loogu tala galay in la dejiiyo dad ay tiradoodu gaareyso 300 qof oo ah dadka loo jiheeyey beeraha, hase yeesh ee waxaa hadda ku sugan 180 qof oo kala ah :-

— Ardey	98 qof
— Shaqaale	44 qof
— Dadweyne	38 qof

Waxaa ujaheysanayaasha Mashruuca Mugaabo loo diyaariyey Mundullo ay tiradoodu dhan tahay 30 Mundul, waxaa kale oo loo qoday hal ceel oo ay biyaha ka cabbaan.

Dhinaca wax soo saarka Mashruuca waxaa uu yahay sida hoos ku cad :-

— Galley	408 Kiintaal
— Bariis	4600 Kiintaal
— Digir	7.5 Kiintaal.

Dhul beereed la carro gedinayo.

Amadka guud ee laga helay beeraha ujaheysanayaasha Mashruuca Mugaabo waxaa uu dhan yahay 5087.5 Kiintaal oo isugu jira Galley, Bariis iyo Digir.

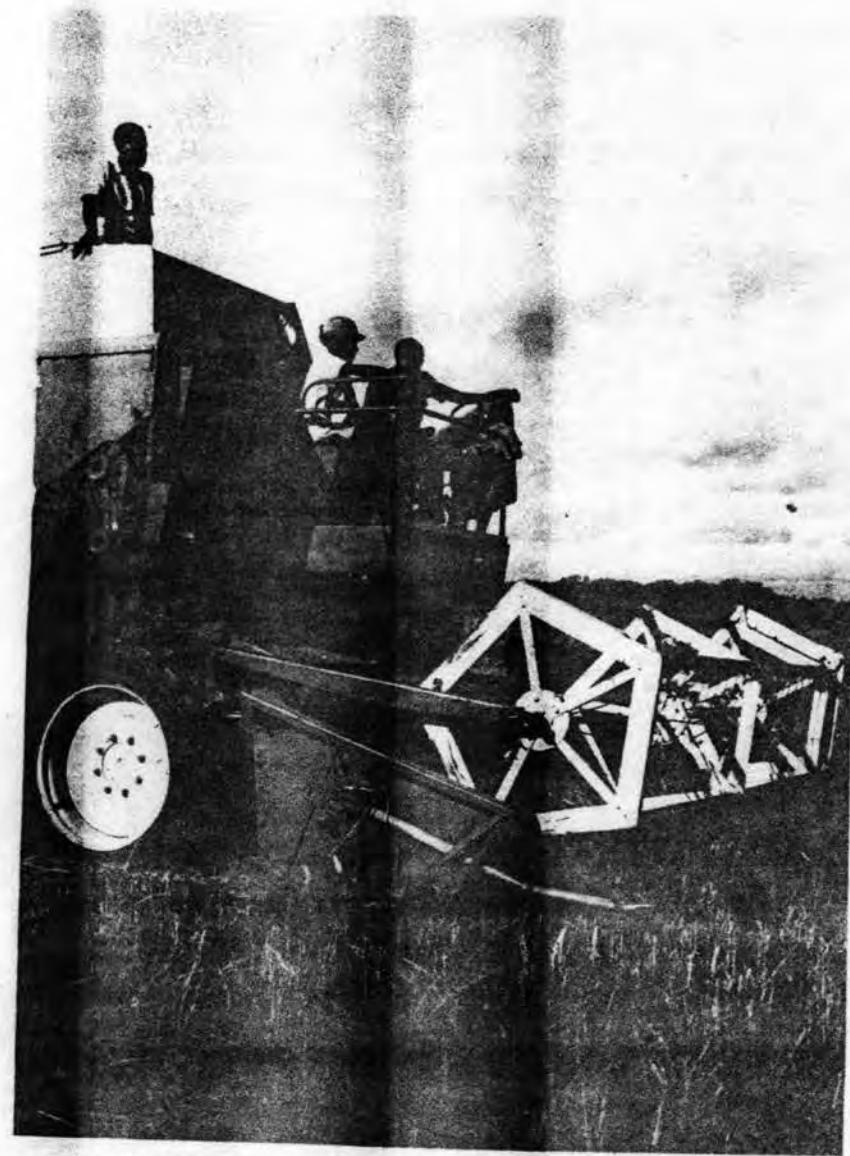
Waxaana shaxdan hoose ku cad dhulka la beeray, wax soo saarka guud iyo kan hektarkiiba iyo Dakhliga ka soo baxay :-

Dalagga	Baaxadda Dhulka la beeray (Ha)	Wax soo saarka Kiintaal (Ha)	Wax soo saarka Guud Kiintaal	Qiiimaha haalka Kiintaal Sh. So.	Dakhli Sh. So.
Galley	60	8	480	1.500	720.000
Bariis	115	40	4600	2.800	12.880.000
Digir	5	15	7.5	3.500	26.250
Wadar	180		5087.5		13.626.250

Deynta uu Mashruuca ka qaatey Bankiga Horumarinta Soomaaliyeed loona fidiyey ujaheysanayaasha waxaa ay = dhan tahay Sh. So. 6.796.000/-

Shaxdan hoos ku qoran waxay muujineysaa kharajka iyo Bankiga Mashaariicda loo jiheeyey dadka doortay wax soo saarka beeraha :-

Mashruuca	Kharajka ku baxay	Dakhliga soo galay Sh. So.
Mashruuca Waraabka Balcad	6.137.109	17.355.000
Beerta H/Wadeen	1.015.477.109	1.623.500
Mashaariicda Moordiinle	5.060.000	8.008.000
Mashruuca Mugaabo	6.796.000	13.626.250
Wadar	19.008.586.8	40.612.750

(Makiinaddan), waxay ka mid tahay qalabka Bariiska lagu guro.

**DADKA LOO JIHEEYEW WAX SOO SAARKA
KALLUUNKA EE CADALE IYO BARAAWE**

Taariikhdu markii ay aheyd 27/3/85 ayaa waxaa la dejiyey
Cadale dad ay tiradoodu dhan tahay 30 qof oo u kala baxa :-

— Shaqaale	10 qof
— Ardey	15 qof
— Dadweyne	5 qof

Waxay howsha tababarka ku billaabteen afar doon-
yadood oo noocoodu yahay 6.4 oo ay doontiiba kori karaan 4
- 5 qof.

Haddaba iyaga oo ay dadkaasi ku jiraan Bishii afraad ee
tababarka ayey waxay soo saareen 9088 Kg. oo isugu jira
Kalluun iyo Libaax, waxaana shaxdan hoose ku cad wax soo
saarka afartaa bilood oo ay tababarka ku jireen :-

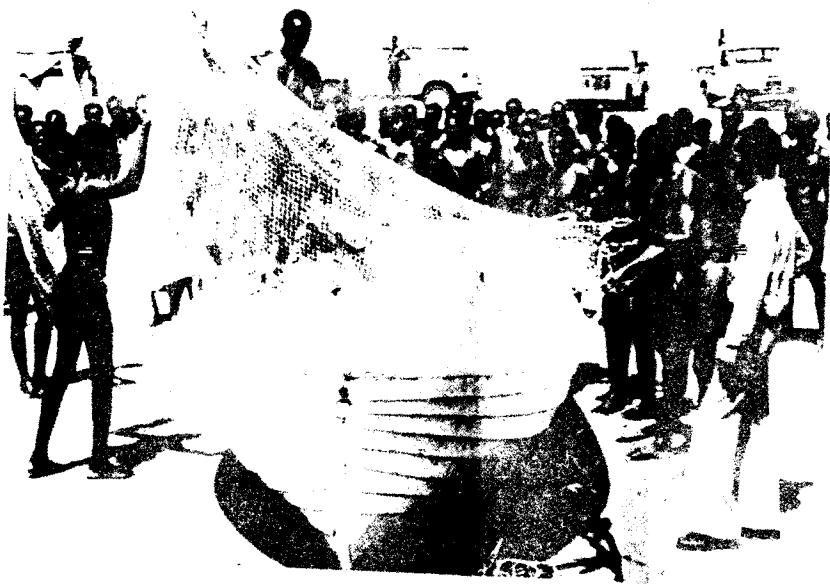
Taariikh	Libaax	Kalluun	Isugeyn
27-31/3/85	2050	480	2530 Kg.
3-29/4/85	857	524	1381 Kg.
2-31/5/85	647	1410	2057 Kg.
1-26/6/85	2600	520	3120 Kg.
Isugeyn	6154	2934	9088 Kg.

Kalluun, kolley kalluunmeyso du soo ciabitay oo meel isugu
geysay.

76

Dakhliga ka soo galay Kalluunkii la gaday waa 25.000 Sh. So. waxaa kale oo bakhaarka ugu jira Libaax Jeer-jeer iyo dhego qalalan. oo lacagta ka soo galeyso lagu qiyaasay 160.000 Sh. So., hase yeeshe ay haatan haystaan suuq la'aan, waxaa dadkaasi la dejiyey Cadale loo diyaariyey Guryo ay tiradoodu gaareyso 30 Guri, qof welibana waxaa ku soo aadeyso hal guri oo ka kooban laba qol oo jiif ah Musql iyo daarad.

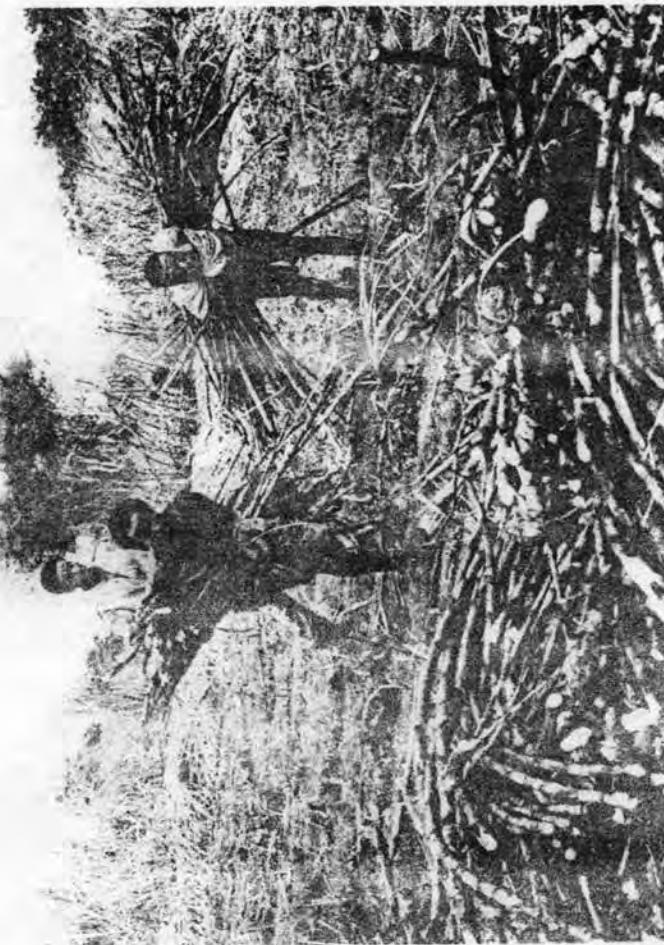

77

Kharajka loo gudbiyey saddexdii bilood ee hore dadka la
dejiyey Cadale waa Sh. So. 350.069.00/. Kharajkaas oo loogu
talo galay cunto, dhar, daawo, maacuun, shidaal, iyo faro
qabsiga Ardeyda iwm.

Waxaa ka socotay **Degmada Cadale** dhismo Hooso weyn
oo loogu talo galay dayactirka doonyaha iyo qabojinta Kal-
luunka, dhulashaa oo **hadda dhammaad**, waxaa u dhiman
qalabkii.

Qasabka sonkorta laga sameeyo oo la ururinayo.

BARAWAWE

Dadka loo jiheeyey wax soo saarka Badda ee Baraawe waxay tiradoodu gaareysaa ama dhammeyd 36 qof, hase yeeshii tirada dhabta ah ee ujahaysanayaasha Baraawe hadda ku sugaran waa 18 Ardey oo keliya.

Wax soo saarka Ardeyda ujahaysanayaasha ah ee Baraawe marka laga billaabo 1/11/84 - 15/6/85 waxaa uu gaarayaa 4231 Kg. oo Kalluun ah.

Dhallinayo loo tababarayo sidey ugu taa liideysan lahaayeen Badda.

